

Ремський В.В., здобувач кафедри
кримінології та кримінально-
виконавчого права Національної
академії внутрішніх справ

ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНОГЕННОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ ЩОДО СТАНУ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ НА ЕТНІЧНІЙ ОСНОВІ

Формування та вдосконалення політико-правових і соціально-економічних засад етнонаціональної стабільності, механізмів узгодження інтересів етнічних спільнот й розв'язання міжнаціональних суперечностей на державному рівні визнано в якості одного з концептуальних пріоритетів політики національної безпеки. У забезпеченні його реалізації, поряд із відповідною законодавчою базою, мають місце конкретні позитивні напрацювання. Разом із тим, у межах нормотворчого процесу та процесу правозастосування залишається низка проблемних питань. Серед наслідків збереження стану їх невіршеності є загроза дестабілізації, формування конфліктогенного потенціалу у відносинах

національних груп українського суспільства, усталення позитивної динаміки злочинності на етнічній основі[1, с. 27].

Характерні особливості сучасного стану організованої злочинності на етнічній основі в Україні пов'язані зі збереженням досить значних масштабів міграції та поширенням практики використання організованими групами і злочинними організаціями, учасниками яких є іноземні громадяни та особи без громадянства, території України у злочинних цілях.

Так, у 2008 році за незаконне перетинання кордону (або спробу) було затримано 3 тис. 364 мігранти, а в 2012 році - втричі менше (1 тис. 117 осіб). Слід відмітити суттєву зміну структури міграційних потоків за національною залежністю.

На сьогодні 92 % мігрантів, затриманих за незаконне перетинання кордону та інші правопорушення, становлять громадяни пострадянських країн, переважно Молдови (740 осіб), Грузії (219), Росії (119 - вихідці з Чечні), Азербайджану (92), Вірменії (84), Узбекистану (72), Таджикистану (59), Киргизстану (50), Казахстану (17).

Деякі представники діаспор, які функціонують в Україні, допомагають незаконним мігрантам і залучають їх організованих злочинних угруповувань, які мають чітку ієрархію, жорсткими заходами конспірації та мають стійку тенденцію до збільшення своєї чисельності та в своїй злочинній діяльності підконтрольні “злодіям в законі”.

У червні 2014 року працівниками УБОЗ ГУМВС України в м. Києві було затримано четверо фігурантів етнічного організованого угруповання «вибивали» гроші від громадянина Республіки Узбекистан, погрожуючи фізичною розправою та вогнепальною зброєю. Саме в такий спосіб рекетири змушували віддати їм близько 5 тисяч доларів США. Оперативниками УБОЗу було розроблено та проведено операцію із затримання підозрюваних. Всі учасники злочинного угруповання тимчасово винаймали житло в м. Києві. Обравши жертву, намагалися отримати відкупні в іноземній валюті, шляхом залякування та погрозами застосувати вогнепальну зброю у випадку відмови. Затриманими виявилися уродженці Грузії 1977, 1982, 1985 та 1991 року народження. Двоє з них вже мали за плечима

злочинний досвід і притягувалися до кримінальної відповідальності за скоєння корисливих злочинів. В ході проведення санкціонованих обшуків в квартирах, де вони проживали, було виявлено вогнепальну зброю (пістолет іноземного виробництва та набої) [2].

Кримінально-психологічна специфіка організованої злочинної діяльності, екстремальні умови її здійснення висувають жорсткі об'єктивні вимоги до лідера. Виконавець цієї ролі повинен максимально орієнтуватися на досягнення злочинної мети чи завдання, бути авторитетним та

універсальним, поширювати свій вплив на всі основні сфери активності групи. Лідерство в організованій злочинній діяльності має жорстко авторитарний та одноосібний характер. Здійснення лідерства двома-трьома особами трапляється рідше і спирається на близькородинні чи національно-етнічні зв'язки [3, с. 99].

На сьогодні в Україні склалась досить складна політична та економічна ситуація. Даною нестабільністю користуються представники злочинного світу - злочинні угруповання (організовані групи, злочинні організації, злочинні співтовариства), організатори або керівні особи, які відповідно до їх ієрархії є «зłodії в законі», котрі потрапляють до України з території Російської Федерації, Грузії, Вірменії, Азербайджану і встановлюючи кримінальні контакти, впливають на криміногенні процеси, зокрема, контролюють певні види нелегального бізнесу, що призводить до погіршення криміногенної обстановки в державі.

У 2009 році працівники ГУБОЗ МВС України успішно попереджені та припинені три масштабні представницькі „зłodійські сходки”. У травні затримано відомого грузинського „зłodія в законі” Матєвича, який намагався налагодити міжнародний канал контрабанди важких наркотиків з Росії через Україну до країн Західної Європи. У серпні в Криму затримано Каху Новоросійського, який переховувався від правоохоронних органів Російської Федерації і спробував провести в Україні зустріч з іншими „зłodіями в законі”.

У 2014 році оперативні працівники ГУБОЗ МВС України

центрі Києва, організовану кількома представниками клану Мераба Джангвеладзе, на якій розглядалися питання про взяття під контроль поставок енергетичного вугілля, а також пасажирських перевезень в Україні та незаконного видобутку бурштину тощо. Затримані поміщені до приймальника-розподільника Державної міграційної служби України. Надалі планується їх примусове видворення за межі території України з подальшою заборонаю в'їзду.

На сьогодні законодавство України не дозволяє повною мірою боротися зі «злочинами в законі», оскільки відсутня кримінальна відповідальність за вказані дії, а таких осіб максимум чекає примусова депортація.

З метою вжиття більш дієвих заходів у боротьбі з організованою злочинністю та протидії злочинній діяльності «злочинів в законі», а також надання правоохоронним органам додаткового механізму для боротьби із цим явищем та зменшення суспільної шкоди від нього, потребує внесення відповідних змін до статей 27, 28, 67, 255 Кримінального кодексу України, а також внесення змін до статті 140 Кримінально-виконавчого кодексу України[4].

Так, за результатами проведених правоохоронними органами оперативно-розшукових заходів, протягом 2011-2012 рр. було виявлено, що 16 «злочинців у законі» - вихідців з країн СНД, мають паспорти громадян України. 13 із них отримали громадянство України за підробленими документами та фіктивними даними. Викриті, зокрема працівниками ГУБОЗ МВС України, злочинні схеми незаконного отримання громадянства України «злочинами в законі» діяли в Донецькій, Житомирській, Кіровоградській, Харківській, Луганській, Тернопільській, Київській та Миколаївській областях.

Отже, для запобігання злочинній діяльності організованої злочинності на етнічній основі необхідно вдосконалення процес перетину державного кордону України іноземцями та унеможливити функціонування низки схем їх легалізації на території України.

Список використаних джерел

1. Підсумки роботи Міжвідомчого науково-дослідного центру з проблем боротьби з організованою злочинністю при Раді національної безпеки і оборони України за 2012 рік. - К., 2013. - 253 с.

2. Оголичні працівники УБОЗ знешкодили злочинну групу вимагачів / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.guboz.gov.Ua/newsarchive/2014/06/4/index.html>

3. Медведєв В.С. Психологія злочинної діяльності : [навч. посіб.] / В.С. Медведєв - К., Атїка, 2012. - 204 с.

4. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (щодо встановлення кримінальної відповідальності для «злочинців в законі» та посилення відповідальності за злочини, вчинені злочинними угрупованнями) / [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/?pf35П=52627>